

Socialutskottets betänkande 2022/23:SoU8

Vissa frågor inom hälso- och sjukvårdsområdet

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna. Skrivelsen handlar om arbetet med det tillkännagivande om vårdfrågor som riksdagen beslutade om i mars 2022. Det är den tredje och sista återrapporten till riksdagen om detta arbete. Utskottet anser liksom regeringen att de vidtagna åtgärderna och den fullgjorda återrapporteringen innebär att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Utskottet ser ingen anledning för riksdagen att göra några nya tillkännagivanden på hälso- och sjukvårdsområdet. Utskottet föreslår därför att riksdagen ska avslå de motionsyrkanden som har väckts med anledning av regeringens skrivelse.

I betänkandet finns tre reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

Skrivelse 2022/23:27 Vissa frågor inom hälso- och sjukvårdsområdet.

Nio yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Vårdplatser, köer, kompetensförsörjning och arbetsmiljö	7
Regeringens skrivelse	11
Reservationer	12
1. Vårdplatser, köer, kompetensförsörjning och arbetsmiljö, punkt 1 (S, V)	12
2. Vårdplatser, köer, kompetensförsörjning och arbetsmiljö, punkt 1 (C)	13
3. Vårdplatser, köer, kompetensförsörjning och arbetsmiljö, punkt 1 (MP)	14
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	16
Skrivelsen.....	16
Följdmotionerna	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Vårdplatser, köer, kompetensförsörjning och arbetsmiljö

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:2300 av Karin Rågsjö m.fl. (V),

2022/23:2301 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkandena 1–4 och

2022/23:2302 av Ulrika Westerlund (MP) yrkandena 1–4.

Reservation 1 (S, V)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (MP)

2. Regeringens skrivelse

Riksdagen lägger skrivelse 2022/23:27 till handlingarna.

Stockholm den 16 februari 2023

På socialutskottets vägnar

Christian Carlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Christian Carlsson (KD), Fredrik Lundh Sammeli (S), Johan Hultberg (M), Yasmine Bladelius (S), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Mikael Dahlqvist (S), Jesper Skalberg Karlsson (M), Anna Vikström (S), Anna-Lena Blomkvist (SD), Malin Höglund (M), Karin Rågsjö (V), Johnny Svedin (SD), Ulrika Westerlund (MP), Carita Boulwén (SD), Karin Sundin (S), Christofer Bergenblock (C) och Malin Danielsson (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2022/23:27 Vissa frågor inom hälso- och sjukvårdsområdet. Skrivelsen innehåller den tredje och sista återrapporten som regeringen ska lämna till riksdagen om arbetet med att vidta ett antal åtgärder i enlighet med det tillkännagivande om vårdfrågor som riksdagen beslutade om den 23 mars 2022 (bet. 2021/22:SoU36, rskr. 2021/22:200). I betänkandet behandlas också tre motioner med sammanlagt nio yrkanden som har väckts med anledning av skrivelsen.

De två första återrapporterna till riksdagen enligt tillkännagivandet om vårdfrågor lämnade regeringen i skrivelserna 2021/22:249 och 2021/22:281. Dessa skrivelser och följdmotioner till dem behandlade utskottet i betänkande 2022/23:SoU3. Riksdagen beslutade den 23 november 2022 att i enlighet med utskottets förslag lägga de båda skrivelserna till handlingarna och avslå motionerna (rskr. 2022/23:35).

Bakgrund

Genom ett utskottsinitiativ föreslog utskottet i betänkande 2021/22:SoU36 att riksdagen skulle rikta ett tillkännagivande till regeringen om vårdfrågor. I betänkandet fanns två reservationer (S, V, MP). Riksdagen beslutade den 23 mars 2022 att göra ett tillkännagivande i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2021/22:200).

Tilkännagivandet om vårdfrågor anger i sju punkter ett antal åtgärder som regeringen bör vidta skyndsamt för att öka antalet vårdplatser, förkorta vårdköerna, höja kapacitetsutnyttjandet, främja valfrihet, stärka personalförsörjningen och förbättra arbetsmiljön i vården. I en avslutande åttonde punkt anges att regeringen ska rapportera om genomförandet av tillkännagivandet vid tre tillfällen till riksdagen. De åtta punkterna lyder i sin helhet:

1. Regeringens övergripande målsättning bör vara att antalet vårdplatser ska öka. Regeringen ska därför ta fram en nationell plan för hur bristen på vårdplatser ska åtgärdas. Utskottet påminner om att 425 000 000 kronor har avsatts för 2022 för att öka antalet vårdplatser i landet. Utskottet ansåg i detta sammanhang att 1 000 000 000 kronor bör avsättas för detta ändamål 2023 och 1 500 000 000 kronor 2024. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prop. 2021/22:1 utg.omr. 9, bet. 2021/22:SoU1, rskr. 2021/22:123).
2. Regeringen ska se över frågan om samordning av vårdköerna. Onödig administration bör undvikas, och enkel lättillgänglig information till patienter och deras anhöriga bör prioriteras för att utnyttja ledig kapacitet i vården. Utskottet påminner om att 50 000 000 kronor har avsatts för 2022

för att upprätta en nationell vårdförmedling och för att regionerna ska ge ersättning till patienter för sjukresor vid vårdbesök i en annan region. Utskottet ansåg i detta sammanhang att 100 000 000 kronor bör avsättas för detta ändamål 2023 respektive 2024. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prop. 2021/22:1 utg.omr. 9, bet. 2021/22:SoU1, rskr. 2021/22:123).

3. Regeringen ska se över frågan om att i hälso- och sjukvårdslagen och patientlagen införa en rätt för patienten att fritt söka såväl öppen som slutna specialistvård i hela landet. Enligt utskottet kan detta på längre sikt bidra till att korta väntetiderna. Det krävs dock en systematisk uppföljning av denna utvidgade rättighet för patienterna att välja vård och av utvecklingen av resekostnaderna.
4. Regeringen ska ge Nationella vårdkompetensrådet i uppdrag att ta fram en plan med förslag på åtgärder för att dimensionera antalet utbildningsplatser till behovet av personal. Behovet av specialistsjuksköterskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och specialisläkare i allmänmedicin bör beaktas särskilt. Vidare bör de problem som uppkommer när t.ex. sjuksköterskestuderande ska göra sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU) åtgärdas. Regeringen bör efter samråd med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) besluta om planens genomförande.
5. Regeringen ska se över frågan om att införa fler möjligheter för vårdens medarbetare att arbeta för olika huvudmän. Regeringen ska även se över frågan om att förbättra möjligheterna för privata vårdgivare att använda ledig operations- och behandlingskapacitet vid sjukhus och andra vårdinrättningar.
6. Regeringen ska se över frågan om arbetsmiljön inom vården. En lämplig myndighet bör få i uppdrag att genomföra en tillsyn över arbetsmiljön inom vården. Regeringen bör därefter vidta åtgärder. Vidare anser utskottet att skyddet vid arbetsskador måste stärkas. Utskottet anser därför att Arbetsskadeutredningen (S 2021:11) i ett tilläggsdirektiv bör få i uppdrag att utreda hur utsatta yrkesgruppers, särskilt vård- och omsorgspersonal som arbetar utanför vårdinrättningar, försäkringsskydd kan stärkas genom arbetsskadeförsäkringen för den som i sitt arbete smittas av en sjukdom. I tilläggsdirektivet bör också ingå att utredningen, med beaktande av ny kunskap om pandemin som t.ex. smittotillfälle och långtidscovid, ska utreda kriterierna i syfte att göra arbetsskadeförsäkringen mer ändamålsenlig.
7. Regeringen ska se över frågan om att stärka företagshälsovården i syfte att förebygga och åtgärda fysisk och psykisk ohälsa. Under pandemin har många arbetat under pressade förhållanden, och det bör därför säkerställas att företagshälsovården kan stötta och hjälpa till. Enligt utskottet bör även frågan om företagshälsovården kan involveras i stora verksamhetsförändringar övervägas. Utskottet noterar i detta sammanhang att arbetsmedicin är en bristspecialitet och att det därför krävs ett nationellt grepp för en långsiktig kompetensförsörjning inom denna specialitet.

8. Regeringen ska återkomma till riksdagen med skrivelser som innehåller återrapporter om hur arbetet bedrivs med att genomföra ovanstående åtgärder. Skrivelserna ska lämnas till riksdagen senast den 31 maj 2022, den 31 augusti 2022 och den 30 november 2022.

Skrivelserna som innehåller de två första återrapporterna lämnades till riksdagen före riksdagsvalet den 11 september 2022. I dessa skrivelser redogör regeringen för både tidigare inledda arbeten och nya initiativ som tagits efter beslutet om tillkännagivandet om vårdfrågor. Regeringen bedömde att tillkännagivandet inte var slutbehandlat men att det kunde anses vara tillgodosett i vissa delar. Utskottet delade denna bedömning (skr. 2021/22:249 och skr. 2021/22:281, bet. 2022/23:SoU3, rskr. 2022/23:35).

Den regering som tog emot riksdagens tillkännagivande och som lämnade de båda skrivelserna med de två första återrapporterna entledigades av talmannen den 15 september 2022 på statsministerns begäran.

Den 18 oktober 2022 tillträdde en ny regering bestående av Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna med stöd i riksdagen av Sverigedemokraterna enligt vad de fyra partierna enats om i det s.k. Tidöavtalet.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för de ytterligare åtgärder som vidtagits i arbetet enligt riksdagens tillkännagivande om vårdfrågor sedan augusti 2022, när den förra skrivelsen om detta arbete lämnades till riksdagen. Med hänvisning till de vidtagna åtgärderna och att återrapporteringen är slutförd anser regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Utskottets överväganden

Vårdplatser, köer, kompetensförsörjning och arbetsmiljö

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

Jämför reservation 1 (S, V), 2 (C) och 3 (MP).

Skrivelsen

I redovisningen av arbetet inom tillkännagivandets punkt 1 anger regeringen att den ser behov av att införa en prestationsbaserad ersättning till regionerna för att öka antalet vårdplatser och att regeringen avser att ta fram en nationell strategi för att åtgärda bristen på vårdplatser. I budgetpropositionen för 2023 har regeringen därför föreslagit att 2 miljarder kronor ska avsättas för att öka det totala antalet vårdplatser i hela landet. Samma summa beräknas för ändamålet under 2024 och 2025 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 9 s. 48). Vidare redogör regeringen för Socialstyrelsens delredovisning av uppdraget att följa upp och föra dialog om hälso- och sjukvårdens tillgänglighet med fokus på väntetider och vårdköer, vilket bl.a. omfattar förslag om insamling av data över belagda och disponibla vårdplatser.

När det gäller frågan om samordning av vårdköer enligt tillkännagivandets punkt 2 beskriver regeringen de förslag som Socialstyrelsen lämnat i fråga om vilken information om tillgänglig vårdkapacitet som är relevant och lämplig att presentera publikt, t.ex. som en del av ett nationellt vårdsökssystem. Regeringen hänvisar även till att den i budgetpropositionen för 2023 aviserat att en nationell statlig vårdförmedling ska inrättas och att resekostnader för patienter som fått vård i en annan region efter att vårdgarantins 90 dagar har överskridits i vissa fall ska subventioneras. För ändamålet avsätter regeringen 100 miljoner kronor för 2023. Samma summa är beräknad per år fr.o.m. 2024 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 9 s. 47).

Inom ramen för tillkännagivandets punkt 4 framhåller regeringen att det nationella åtagandet för vårdens kompetensförsörjning behöver stärkas och att regeringen därför ska ta fram en nationell plan för att åstadkomma förbättringar på området. Regeringen hänvisar vidare till olika budgetsatsningar. Det gäller stöd till regionernas och kommunernas arbete med kompetensutveckling och kompetensförsörjning i hälso- och sjukvården, stöd för att främja vidareutbildning för sjuksköterskor och stöd för att möjliggöra utvecklings- och karriärmöjligheter (prop. 2022/23:1 utg.omr. 9 s. 49). I budgetpropositionen har regeringen även gjort en särskild satsning för att säkerställa regionernas medverkan i sjukhusfysikerutbildningen samt aviserat åtgärder för att

förbättra möjligheterna för personer med utländsk högskoleutbildning att bedriva språkstudier, vilket kan förstärka välfärden genom att fler personer med utländsk utbildning i en yrkeskategori som är relevant för vården lättare kan komplettera sin utbildning (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16 s. 129).

I arbetet med att förbättra arbetsmiljön i vården enligt tillkännagivandets punkt 6 uppmärksammar regeringen att Arbetsmiljöverket inlett ca 1 500 inspektioner av privat verksamhet inom bl.a. hemtjänst och vårdcentraler. Syftet är att minska riskerna för belastningsskador inom vården och omsorgen. Arbetsmiljöverket ska också inspektera omkring 70 akutsjukhus mot bakgrund av rapporter om arbetsmiljöproblem kopplade till hög arbetsbelastning.

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:2300 av Karin Rågsjö m.fl. (V) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se till att åtgärder för att öka antalet vårdplatser särskilt inriktas på att öka personaltäteten och förbättra vårdpersonalens arbetsvillkor och arbetsmiljö.

I kommittémotion 2022/23:2301 konstaterar Anders W Jonsson m.fl. (C) att de åtgärder som regeringen redovisar i skrivelsen inte är tillräckliga för att riksdagens tillkännagivande om vårdfrågor ska kunna anses vara tillgodosett i alla delar och därmed vara slutbehandlat. I motionens yrkande 1 föreslås därför ett tillkännagivande om att regeringen senast den 31 maj 2023 bör återkomma till riksdagen med en ny skrivelse om hur arbetet bedrivs med att genomföra åtgärderna enligt tillkännagivandet om vårdfrågor, vilka beskrivs i betänkande 2021/22:SoU36. Mot bakgrund av bristen på initiativ för att minska vårdköerna föreslår motionärerna i yrkande 2 ett tillkännagivande om att regeringen bör se över hur information om väntetider och kvalitet inom specialistsjukvården skyndsamt kan bli lättillgänglig för allmänheten. I motionens yrkande 3 föreslås sedan ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga åtgärder som på både kortare och längre sikt kan förbättra tillgången på specialistsjuksköterskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och specialistläkare i allmänmedicin. Vidare föreslås i yrkande 4 att riksdagen ska göra ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör påbörja en bred översyn av arbetsmiljön inom sjukvården och en översyn av frågan om stärkt företagshälsovård.

I kommittémotion 2022/23:2302 av Ulrika Westerlund (MP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på en konstruktion för en permanent statlig satsning för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för hälso- och sjukvårdens personal. Satsningen bör enligt motionären fokusera på att höja lönerna och locka fler medarbetare till vården. I yrkande 2 föreslår motionären ett tillkännagivande om en särskild utbildning för chefer i hälso- och sjukvården, bl.a. för att höja kunskapen om systematiskt arbetsmiljöarbete. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om återhämtningsbonusen. Motionären anser att regeringen bör verka för att göra återhämtningsbonusen mer känd och på sikt se över möjligheten att förstärka

den. Vidare föreslås i motionens yrkande 4 ett tillkännagivande om en nollvision för arbetsrelaterad ohälsa med hälso- och sjukvården som ett första fokusområde.

Pågående arbete

Beslutet om statens budget 2023

De budgetrelaterade åtgärder som regeringen redovisar i skrivelsen ingår inom dels utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, dels utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Den 13 december 2022 fastställde riksdagen i enlighet med regeringens förslag utgiftsramar för statsbudgetens samtliga utgiftsområden för 2023 (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:FiU1, rskr. 2022/23:51). Det s.k. rambeslutet är styrande för anslagsbesluten i budgetprocessens andra steg på så sätt att anslagen inom respektive utgiftsområde inte får överskrida den beslutade ramen.

Den 20 december 2022 biföll riksdagen regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 9 (prop. 2022/23:1 utg.omr.9, bet. 2022/23:SoU1, rskr. 2022/23:75). Dagen efter biföll riksdagen förslaget till anslagsfördelning inom utgiftsområde 16 (prop. 2022/23:1 utg.omr.16, bet. 2022/23:UbU1, rskr. 2022/23:108).

Regeringen beslutade den 22 december 2022 om regleringsbrev för budgetåret 2023 i fråga om de aktuella anslagen. Flertalet av de åtgärder som redovisas i regeringens skrivelse omfattas av regleringsbrevet för utgiftsområde 9 anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård (regeringsbeslut 2022-12-22 nr II:9).

Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården 2023

Den 22 december 2022 fattade regeringen beslut om att ingå en överenskommelse med SKR om ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården 2023 (regeringsbeslut 2022-12-22 nr II:4). Överenskommelsen syftar till att stimulera regionerna att vidta åtgärder och genomföra insatser som leder till kortare väntetider och vårdköer, med målet att alla patienter ska få vård i enlighet med den lagstadgade vårdgarantin.

Överenskommelsen omfattar sammanlagt 2 952 miljoner kronor. Medlen ska i huvudsak betalas ut till regionerna baserat på i vilken grad de uppfyller de nio prestationskrav för kortare väntetider som anges i överenskommelsen. En mindre del, 440 miljoner kronor, fördelas mellan regionerna efter invånarantal för att göra insatser som skapar förutsättningar för ett strategiskt, systematiskt och långsiktigt tillgänglighetsarbete. För förvaltningen av den nationella väntetidsdatabasen och vissa andra uppgifter tilldelas SKR 12 miljoner kronor.

Kostnaderna inom ramen för överenskommelsen belastar utgiftsområde 9 anslag 1:11 Prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna. Genom regleringsbrevet för detta anslag har regeringen fattat beslut om att avsätta medel inom ramen för överenskommelsen till SKR och till regionerna för det strategiska utvecklingsarbetet (regeringsbeslut 2022-12-22 II:10). Beslut om utbetalning av medel till regionerna för uppfyllda prestationskrav kommer att fattas halvårsvis.

Nationell plan för kompetensförsörjning

Regeringen beslutade den 19 januari 2023 om ett uppdrag till det nationella vårdkompetensrådet vid Socialstyrelsen att utarbeta ett förslag till nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning (regeringsbeslut 2023-01-19 nr II:2).

Planen ska ange insatser för att förbättra kompetensförsörjningen, t.ex. för att utveckla, motivera och behålla befintlig personal och för att attrahera nya och tidigare medarbetare. Planen ska också innehålla en kartläggning av befintliga och framtida behov av hälso- och sjukvårdspersonal samt en redogörelse för ansvarsfördelningen mellan hälso- och sjukvårdens huvudmän och staten när det gäller kompetensförsörjningen.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 maj 2024. Dessförinnan ska delredovisningar göras senast den 30 juni 2023 och den 7 december 2023.

God och nära vård 2023

Den 26 januari 2023 beslutade regeringen att med SKR ingå överenskommelsen God och nära vård 2023 – En omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav (regeringsbeslut 2023-01-26 nr II:3). Överenskommelsen omfattar sammanlagt 6 394,5 miljoner kronor som fördelas mellan fyra utvecklingsområden.

Inom utvecklingsområdet Goda förutsättningar för vårdens medarbetare avsätts 3 049 miljoner kronor till regionerna och kommunerna för övergripande insatser som ska stödja en ändamålsenlig kompetensförsörjning, utveckla förutsättningarna på arbetsplatserna och utbilda vårdens framtida medarbetare. Insatserna inom utvecklingsområdet syftar även till att ge fler sjuksköterskor möjlighet att vidareutbilda sig till specialistsjuksköterska, skapa utvecklings- och karriärmöjligheter för specialistsjuksköterskor samt utöka antalet VFU-platser.

Utskottets ställningstagande

Svensk hälso- och sjukvård behöver lyftas ur den mycket ansträngda situation som den befinner sig i efter covid-19-pandemin. För detta krävs en rad åtgärder med målet att öka antalet vårdplatser, förkorta vårdköerna, främja kompetensförsörjningen och förbättra arbetsmiljön i hälso- och sjukvården.

För att betona regeringens övergripande ansvar för att lösa hälso- och sjukvårdens kris gjorde riksdagen i mars 2022 på utskottets förslag ett tillkännagivande till regeringen om vårdfrågor. I tillkännagivandet anges ett antal statliga åtgärder som riksdagen såg behov av att regeringen skyndsamt vidtar som komplement till regionernas arbete med att erbjuda sina invånare en god hälso- och sjukvård.

Utskottet konstaterar att regeringen genom den skrivelse som behandlas i detta betänkande har fullgjort förväntningarna på att rapportera till riksdagen hur arbetet med åtgärderna som anges i riksdagens tillkännagivande om vårdfrågor fortskrider. Några av åtgärderna är visserligen inte fullt ut genomförda ännu. Utskottet anser dock att den politiska inriktning som regeringen angett i bl.a. budgetpropositionen för 2023 och Tidöavtalet mellan regeringspartierna och Sverigedemokraterna för samarbetet under valperioden, i kombination med de vidtagna åtgärder som redovisats för riksdagen, visar att regeringen har insikt om behovet av ett målmedvetet, kraftfullt och uthålligt arbete för att förbättra situationen i hälso- och sjukvården. Sammantaget bedömer därför utskottet att tillkännagivandet om vårdfrågor får anses vara slutbehandlat.

Utskottet utgår från att regeringen i olika sammanhang kommer att återkomma med förslag och redovisningar när det gäller åtgärder på hälso- och sjukvårdsområdet. Det saknas därför anledning att begära ytterligare särskilda skrivelser om detta från regeringen. Inte heller ser utskottet skäl för riksdagen att göra några andra tillkännagivanden enligt vad som föreslagits med anledning av regeringens skrivelse. Utskottet avstyrker därför motionerna 2022/23:2300 (V), 2022/23:2301 (C) yrkandena 1–4 och 2022/23:2302 (MP) yrkandena 1–4.

Regeringens skrivelse

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2022/23:27 till handlingarna.

Reservationer

1. **Vårdplatser, köer, kompetensförsörjning och arbetsmiljö, punkt 1 (S, V)**

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S), Karin Rågsjö (V) och Karin Sundin (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:2300 av Karin Rågsjö m.fl. (V),
2022/23:2301 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkandena 1 och 4 samt
2022/23:2302 av Ulrika Westerlund (MP) yrkande 1 och
avslår motionerna
2022/23:2301 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkandena 2 och 3 samt
2022/23:2302 av Ulrika Westerlund (MP) yrkandena 2–4.

Ställningstagande

När det gäller arbetet med att öka antalet vårdplatser vill vi framhålla att grunden för detta måste vara att höja personaltätheten. För att anställa fler och behålla befintlig personal krävs inte bara ökade resurser utan även en reformerad personalpolitik. Eftersom regeringen inte visar vare sig helhetsansvar eller långsiktighet i dessa frågor anser vi att riksdagen bör tillkännage för regeringen att åtgärder för att öka antalet vårdplatser särskilt bör inriktas på att öka personaltätheten och förbättra vårdpersonalens arbetsvillkor och arbetsmiljö. Vi anser också att staten behöver ta ett långsiktigt finansiellt ansvar för att åtgärda personalbristen. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag på en konstruktion för en permanent statlig satsning för att förbättra arbetsmiljön i hälso- och sjukvården och ge personalen bättre arbetsvillkor.

Riksdagens tillkännagivande om vårdfrågor innebär att regeringen bl.a. ska ta fram en nationell plan för hur bristen på vårdplatser ska åtgärdas. De insatser för att uppfylla detta som regeringen redovisar i skrivelsen är oprecisa och sannolikt otillräckliga. Det är för oss också uppenbart att de delar av riksdagens tillkännagivande som rör arbetsmiljö och företagshälsovård inte är tillgodosedda. Riksdagens tillkännagivande om vårdfrågor kan därmed inte anses vara slutbehandlat. Vi vill därför att regeringen skyndsamt ska påbörja en bred översyn av arbetsmiljön inom sjukvården och en översyn av frågan om stärkt

företagshälsovård. Regeringen bör också återkomma till riksdagen med en fjärde skrivelse om hur arbetet med åtgärderna enligt tillkännagivandet om vårdfrågor fortskrider senast den 31 maj 2023.

2. Vårdplatser, köer, kompetensförsörjning och arbetsmiljö, punkt 1 (C)

av Christofer Bergenblock (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2301 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkandena 1–4 och avslår motionerna

2022/23:2300 av Karin Rågsjö m.fl. (V) och

2022/23:2302 av Ulrika Westerlund (MP) yrkandena 1–4.

Ställningstagande

Riksdagens tillkännagivande om vårdfrågor innebär att regeringen bl.a. ska ta fram en nationell plan för hur bristen på vårdplatser ska åtgärdas. De åtgärder för att uppfylla detta som regeringen redovisar i skrivelsen är oprecisa och sannolikt otillräckliga. Tillkännagivandet kan därmed inte anses vara slutbehandlat. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med en fjärde skrivelse om hur arbetet fortskrider senast den 31 maj 2023.

Jag saknar även effektiva åtgärder från regeringens sida för att tillgodose de delar av riksdagens tillkännagivande som handlar om samordning av vårdköer och information till patienter om tillgänglig kapacitet. Jag anser därför att regeringen, i samråd med SKR, skyndsamt ska se över hur information om väntetider och kvalitet inom specialistsjukvården kan bli lättillgänglig för allmänheten via 1177 Vårdguiden.

I tillkännagivandet om vårdfrågor ingår även åtgärder för att förstärka kompetensförsörjningen generellt och särskilt inom vissa yrkeskategorier. Det är svårt att se att de mycket begränsade åtgärder och initiativ som regeringen redovisar i skrivelsen ska kunna innebära någon skillnad. Jag anser därför att regeringen i enlighet med riksdagens tillkännagivande skyndsamt ska vidta åtgärder som på kort och lång sikt avhjälpel bristen på specialistsjuksköterskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och specialistläkare i allmänmedicin.

Vidare är det uppenbart att de delar av tillkännagivandet som rör arbetsmiljö och företagshälsovård inte är tillgodosedda. Jag anser därför att regeringen skyndsamt bör påbörja en bred översyn av arbetsmiljön inom sjukvården och en översyn av frågan om stärkt företagshälsovård.

3. Vårdplatser, köer, kompetensförsörjning och arbetsmiljö, punkt 1 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:2300 av Karin Rågsjö m.fl. (V),
2022/23:2301 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkandena 1 och 4 samt
2022/23:2302 av Ulrika Westerlund (MP) yrkandena 1–4 och
avslår motion
2022/23:2301 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

När det gäller arbetet med att öka antalet vårdplatser vill jag framhålla att grunden för detta måste vara att höja personaltäteten. För att anställa fler och behålla befintlig personal krävs inte bara ökade resurser utan även en reformerad personalpolitik. Eftersom regeringen inte visar vare sig helhetsansvar eller långsiktighet i dessa frågor anser jag att riksdagen bör tillkännage för regeringen att åtgärder för att öka antalet vårdplatser särskilt bör inriktas på att öka personaltäteten och förbättra vårdpersonalens arbetsvillkor och arbetsmiljö. Jag anser också att staten behöver ta ett långsiktigt finansiellt ansvar för att åtgärda personalbristen. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag på en konstruktion för en permanent statlig satsning för att förbättra arbetsmiljön i hälso- och sjukvården och ge personalen bättre arbetsvillkor.

En åtgärd i strävan efter att förbättra arbetsmiljön i hälso- och sjukvården bör vara att höja chefskompetensen, t.ex. i fråga om hur man bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete. I detta syfte anser jag att regeringen bör se över förutsättningarna för att införa en särskild utbildning för chefer i hälso- och sjukvården, liknande rektorsutbildningen inom skolväsendet.

En annan åtgärd för en bättre arbetsmiljö bör vara att införa ett tydligt och ambitiöst mål för minskad arbetsrelaterad ohälsa. Jag anser att målet bör uttryckas som en nollvision för arbetslivet som helhet men att hälso- och

sjukvården ska vara ett första fokusområde. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om en sådan nollvision.

En tredje åtgärd på arbetsmiljöområdet bör vara att utveckla den s.k. återhämtningsbonusen. Genom detta statsbidrag för att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg har regionerna och kommunerna möjlighet att prova nya eller vidareutveckla befintliga arbetsmetoder, arbetssätt eller arbetstidsmodeller inom vården och äldreomsorgen för att långsiktigt stärka arbetsmiljön. Regeringen bör verka för att höja medvetenheten om denna värdefulla modell för att ta till vara personalgruppers egna utvecklingsidéer och stimulera till förändring inifrån. Regeringen bör även se över förutsättningarna för att på sikt förstärka återhämtningsbonusen.

Riksdagens tillkännagivande om vårdfrågor innebär att regeringen bl.a. ska ta fram en nationell plan för hur bristen på vårdplatser ska åtgärdas. De åtgärder som regeringen redovisar i skrivelsen för att uppfylla detta är oprecisa och sannolikt otillräckliga. Vidare är det för mig uppenbart att de delar av tillkännagivandet som rör arbetsmiljö och företagshälsovård inte är tillgodosedda. Riksdagens tillkännagivande om vårdfrågor kan därmed inte anses vara slutbehandlat. Jag anser därför att regeringen skyndsamt bör påbörja en bred översyn av arbetsmiljön inom sjukvården och en översyn av frågan om stärkt företagshälsovård. Regeringen bör också återkomma till riksdagen med en fjärde skrivelse om hur arbetet med åtgärderna enligt tillkännagivandet om vårdfrågor fortskrider senast den 31 maj 2023.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2022/23:27 Vissa frågor inom hälso- och sjukvårdsområdet.

Följdmotionerna

2022/23:2300 av Karin Rågsjö m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se till att åtgärder för att öka antalet vårdplatser särskilt riktar sig till ökad personaltäthet och förbättringar av vårdpersonalens arbetsvillkor och arbetsmiljö och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2301 av Anders W Jonsson m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen senast den 31 maj 2023 bör återkomma till riksdagen med en ny skrivelse om hur arbetet bedrivs med att genomföra de åtgärder som beskrivs i betänkande 2021/22:SoU36 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur information om väntetider och kvalitet inom specialistsjukvården skyndsamt kan bli lätt tillgänglig för allmänheten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga åtgärder som på både kortare och längre sikt kan förbättra tillgången på specialistsjuksköterskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och specialistläkare i allmänmedicin och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör påbörja en bred översyn av arbetsmiljön inom sjukvården och en översyn av frågan om stärkt företagshälsovård och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2302 av Ulrika Westerlund (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på konstruktion för en permanent statlig satsning för stärkt arbetsmiljö och stärkta arbetsförhållanden med fokus på fler medarbetare och högre löner för

- hälso- och sjukvårdspersonal, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en särskild utbildning för chefer i hälso- och sjukvården och tillkännager detta för regeringen.
 3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återhämtningsbonusen och tillkännager detta för regeringen.
 4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nollvision för arbetsrelaterad ohälsa med hälso- och sjukvård som första fokusområde och tillkännager detta för regeringen.